

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ad Pavlinae Doctrinae Studivm Adhortatio - Cod. Karlsruhe 387

**Melanchthon, Philipp
Paulus <Apostel, Heiliger>**

[Basileae], [1520-21]

VD16 M 2416

Capvt Tercivm

[urn:nbn:de:bsz:31-46280](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-46280)

Spiritus est fides qua vere & ex corde Evangelio
 creditur: Sic usurpatur a Paulo hoc vocabula
 in hoc tunc alias. Circumcisio cordis circumcisio
 que spiritu constat non litera, Vbi satis claud
 cordis circumcisio affectu faciente leges vocat
 Literam externam opus Sic Roma: 7: ut le
 gem spiritalem esse, Quod intelligi non potest quo
 vulgo exponitur Legem esse Allegoriam quae ipse
 dixit ex m de lege Morali profert que non est
 Allegoria: Non Concupiscas Sed hoc sensus
 est legem esse spiritalem .i. affectu requirent
 Legem non fieri opere externo Nisi ex corde fi
 at iuxta quod & Christus ait Qui viderit
 umbrem ad concupiscendam eam ad mortem
 est Sic et Chorum: 3. hanc occidit Spiritus vivifi
 cat Litā .i. lex sine gratia nunquam fit recte, planeque
 occidit Spiritus aut vivificat .i. Spiritus cor puri
 ficat & immutat & est vna in corde affectu
 tus quo legi satisficit

CAPVT TERCIVM

Quod igitur habet in quo prellat Indig
 Principium capituli & subobscuri & Quare compo
 sitionis sermonis & consolan scribentis diligenter
 considerent Quia n: dixerat Circumcisionem
 superioris capiti

Cuius lous dō
 .i. des lous dō
 approbat h
 reputat per
 mōstiaa Cōm
 casuq; mōstia
 nō externū

carum inuicem et non iustificandi habent scilicet
 iure Indes interpellari potuit Interesse ut
 Indes & gentes iuxta id quod dicitur in psalmo
 || > ^{mo} Non fecit taliter omni nationi et Quod
 unum preputio .i. gentibus circumcisos acquirit?
 Hinc obiectio per Occupatos Rhetoricam videtur
 Primum inquit prestare Indes gentibus
 Deinde renouans calculum nihil prestat Indes
 gentibus Que dicit pugnantes sententia sit in
 hoc capite accurare & diligenter observanda ac
 conferenda Primum n: ait Indes gentibus
 prestare quo ad reuelationis promissionis, factus
 circumcisus Secundo Indes gentibus: nihil prestat
 quo ad iustificacionis iuxta eundem per
 Indes atque gentes etiam facta legem opera
 & de priore primo quod dicitur (3) de posteriori
 ori postea

Nam in quod per illis commissa sit oracula
 Indes prestant gentibus per hoc quod Indes reuelat
 late sunt promissiones non gentibus: Porro per
 missiones de Christo cognoscitur magnum (3) ut recte
 dicitur sit Non fecit taliter omni nationi. Atque hoc
 observabis totam legem & brevia veteris testam. Ette cur
 tamenti edam et potissimum quidem propter lex edam.

Ioan
nim

revelandas promissiones de Christo Sicut apud Aba
Ben ait, Scriptura testimonium plerumque de me,
& supra sequegens in Evangelium dei quod
promisit per prophetas in scripturis sanctis Sicut
ergo hic sum, inter Indicos & gentes hoc esse
differunt Indicos revelatas esse promissiones: qd //
nobis non sunt

est frequens
apud patrum
etiam abbo
minationem
indicant &
eo qd deus
miserat ad
obstant

Quid si quidam increduli
Atqui promissio non solum non est exhibitae omnibus
Indicis: sed etiam in gentes divulgata: Rude,
Imo Christus promissus est exhibitus Sed quidam
non receperunt eum: & quomodo quidam non recepi-
erunt in deum quia verax est exhibuit Christum
promissum (Sed cur non ab omnibus receptus sit in //
fra ca: q: agitur) ^{Non aliquid ad huc} Ideo non est exhibitus Christus
quod non crediderunt omnes Sed quod deus verax &
exhibuit est Christus Porro deum esse veracem nullo
argumento evidenter patet quamvis mendacio nostro
exhibuit in deo Christum: quomodo Indici quibus
promissus erat: eum non receperunt, Quia non potest
deus non verax non iustus esse in sermonibus suis. Nec
potest non verum esse indicium ad impium & incredu-
lum: ut sit simplex summa hinc versus ut iustifi-
cetur in sermonibus suis: deus exhibuit Christum

vt palam fuerit q̄z iustus q̄z verax sit & q̄z ser-
 uans p̄missi Observabis hic q̄ qui de p̄missio-
 nis animis dubitant: Hy deū mundarem
 reputant: nec iustificant deū: & nō reputat
 deū iustū & seruantem p̄arti Et hy iudicat
 deū: dispiciunt in deo: damnat deū: iuri-
 gant cum deo: Tales sunt omnes diffiden-
 tes & increduli & se suis operibus iustificantes
 Proinde hic Versusq; diligenti mēlrandus (Conso-
 latio
 latio) & affectu Conseruatis in tam peccati
 sui: q̄z iustitia & veritate hoc (fidelitate
 dei respiciat Quia nō potest deus nō prestare
 quod pollicitus sit

Ally
part

Vt iustificeris in sermone: eius

In contextu p̄fati hic est ^{ap̄ian 7 gūmina} germana sententia Natina
 versus si tibi soli peccanti i. peccati meū vere ag-
 nosco: plane me peccatorem se agnosco & iram me-
 rentē & in hoc agnosco vt in me iustifices, affecto
 ad te impetrū cor vt in p̄cipites Deinde vt vinas
 cum iudicatis i. agnosco me peccatorem vt solū me:
 tus, solus verax, solus iustificans, solus veritate
 auctor & dator esse sciaris, Ego vero vinar i. dam-
 narē i. dignus supplino, mirisq; supplino, iusti-
 ficari a te nō petere si ip̄i iustus essem aut

Natina
versum
seruan
nota

ustus esse mihi videtur: Nunc in me agnoscere ob
noxium esse potero abs te iustificari cupio: Vnde te

Inno hic sola & rō impetrāda
agnosco. vt mīā & bonitatē tuā in me declares,
Gravis obprobatio (& humilitati cordis quales mīā
a deo q̄ sunt vt psal: 51: Dixi confitebor aduersū me in
quod volu
mo si. nō
instāda mīā & in remissi impetrare potē mī,

ad vsū afferamq̄ bona nra
Qui loci (: se qui vsq̄) efficacissimū consolatorū
Confitentias, Neq̄ n: vsq̄ bonitas dei emendatū
sed ab eo se se declarat q̄ in potē nro. Gaudet n: mise
Nolo

accipere orationē
veri deo quia peccaminū Deus est n: saluos fa mor
reudi, itaq̄ qm iustificat deū: volunt vt vni
rat deus qui se ministros esse facerent: q se meritos
viam & iudicū agnosunt, vniq̄ nō iustificat
deū & iudicat deū deū qui sese veraces & ius
ros reputant

Quid igitur? precellit eos

Reperit questionem Occupationis que in principū
terry Capite incidit & rēdet negatur, nihil
interē inter gentes et iudeos quo ad iustifi

omnis s. ratio
Sed pariter iudeos faciendo legem non
facere atq̄ gentes peccant. Atq̄ na redit a di
gessione & terminū partem propositionis tractat
qua colligit duo duo superiora membra
gentes ac iudeos atq̄ adeo oīs hominis sub potē

et Sm
day: i
conce
ca no
operen
Inulh
oppon
ms S
est &
Requis
vulgat
Ptm
u: n
Iam
insti
qui q
opere
mij
ctima
pote
Hic est
fossim
lms
fud i
est restit

Et sunt alias dicitur Omnis homo men ^{Esaias 5: g}
 dax: Estq; sententia vniuersalis que malitiam ^{Omnes ho}
 ionem generis humani declarat Nisiq; n: ^{mines by}
 ea no fructifera petm, etiamsi speciosissim^{is}
 operem^{is} ^{in fide operis}

Non est qui intelligat ^{in dby animis quod ex fide}
 Intelligencia fides est & spiritualis iudicium cui ^{Hinc}
 opponitur ignorantia dei seu insipientia seu ceteri ^{z: m}
 tas Sicut apud Ioan: Quem vos dicitis deus vester
 est & ipm no agnoscite <sup>Ego: 7: Nisi videt
no intelligit</sup>

Non est qui exquirat deum
 Requirit deum est no oblitus dei & iuravit deum
 vulgari tropo scriptum <sup>Requirit deum, Gott vor sich
haben</sup>

Omnes deflexerunt ^{z: m}
 Petm diffidentem & impetrate notat, Declinat
 v: a deo est dicit in corde suo no esse deum
 Iam & esse deum negant qui veritatem esse aut
 iustitiam aut misericordiam negant Quales s^u
 qui quatenus in re dubia impatienter deum
 operis diffident deo & ad humana profectus
 confugiunt: Hinc affectus animi a deo de
 clinant sepe describit propheta & multis
 vobis admirantur Hinc: 11: Malitiam ho

loc est qui confidit in hoie, & ponit carum beatum
 suum a dno recedit cor eius Egan 30 Hic dicit
 hinc & quomodo egens no dnm obtemperat sed sui putantur
 esse iustis

doming deus sancto Israel Si revertamini
 & quiescite salvi eritis in silentio & spe fortiter
 do vaa & noluisse & dixisse: Nequaquam .i. no sibi
 Eum non quiescent Sed fugerunt ad ranos .i.
 armentum & congregaverunt in hostib: 27 Item 8:
 Ne dicite Conjuratio .i. ut p tumultu constra-
 mantes recedate Item s3 Omnes nos quasi
 ovis errantem unusquisq; in vias suas de-
 clinavit. *Viz nostrae sunt cupiditatis: uti insti-*
ty, utiori consilio, utiam electione caritatis
 & opera: in quibus quisq; suo stomacho suo vo-
 luptati sequit ut sibi videtur ut in vias suas
 declinant quotquot no instruantur fide, ubi
 ille hoc mo, hoc opus, ille alio opo, alio mo
 instruari contendit Neq; quicq; vsq; certi at-
 ferri est Sed huc atq; illuc rapitur incerta
 animi velut arundo vento agitata, Jam
 ut in Conspiciatis periculis, sic in alijs fluctu-
 at inceditq; animi

*Viz
 nostrae*

Intelligo aut opo
 que sequuntur *Mahiosa* opa notat que sequuntur *disticta*
 invidiositate
 Nam talia *quatinus* pia st aut honesta in spz
 vana sup adto quicquid no est fide pntd s3: invidio-
 3 invidia

opus
 unj
 Sicut
 Sicut
 in p
 B: m
 Hec
 per
 in p
 quic
 Dicitur
 in d
 in m
 Oportet
 tenet
 in m
 pnt
 est
 invidiositate
 Nam
 vana
 fide
 pntd
 s3
 invidio-
 3
 invidia

Vbi nō q̄ fides ubi
nullus opus bonū
neq̄ vlti

opus est quale describit Egeas Nequaq̄ vnde
nō sed figurans ad equos

Superiora ad primum preceptū referenda sunt
Sequuntur affectus quib: nō conuenit ac invidiosus
in proximo Notantur n: ad vltimā 7 affectus q̄
B: male non conuoluit in proximo affecti sunt

Deprobatio patens ^{Signat inexplorabile}
^{veritate impiorū 7}
^{auaritia}

Hec sūt describunt affectus quib: in proximo
peccatur, Impossibile est enim dū velle proximo
in quō de deo male sentit, nisi sua iustitia, ac
querens eis sua voluptati est

Contractio & calamitas ^{Ex q̄ est apud Lucā}
^{ca: 8: de mulier}
Declinat nūq̄ proximo ad partem quā se operit:
instigant Atq̄ hī sūt qui non in partem sed
in aenā ediferantur

Sunt autē q̄ quinq̄ lex

Occupatio est quā respondit iudex adrogans ^{scriptura}
iuratus, quā videbantur detortum productū res //
innocenti quō omnes hōīs dominantur ad in
pūs in gentes ad se nō nō, Contra partē
aut legem loqui maxime de us apud quos
iungata sit & qui in reperiunt

Ex opib: legis nō instigantur
Pauo mos est vocare legis opā, virtutū opā

torquatus

Cum nostris verbis: legem exprimitur conampt, qui
sunt veri & procerus peccata, nec in fine purificato
aio & libero sed servili spū Rho: 8: aut affectu
conmodi aut metu peccat, Sed in sua quiescit
natura ut magis libere magis gratie operetur
In affectib: vere, amantib, & alijs crassio satis legit
quomodo vna queramus, Sed in iustitia et
veritate: no nisi a summis spiritibz deprecen-
di pot quo mo vna queramus, Quare credend
scripturū iudicanti & damnanti nos Cum inquit
Omnis ho mendax. Est ergo primum hoc iustia
hinc versus Ex operib: leges nemo iustificari,
Sicut: i opera virtutu vna gratia facta sunt
vere & procerus peccata Idcirco nec nos animos
iustificavit, nec a deo pro iustitia reputantur
vt in Galate dicit Quia ex operibus leges sunt
sub maledicto Ne Deinde & opa a iustificante
facta polluta sunt carnis, & quatinus in-
da in non reputantur q iustitia a deo, Sed
reputantur sola fides operante vt infra dicitur,
Iustia n ex fide vivit no ex operib: Ita tollit
omne operu vrom meritū, tum an iusti-
ficationis tum post iustificationem

Per legem n: agnito potu

Cur lex da
sa fit

Alia occupatio qua respondet obviamentibus quod
lex profuerit si opera legis iustificat, Lex
n: data est ad ostendendum nobis & declarand
potu, non coercendum: itaq; n: aut p: legi ee
potu cogitoy comparat sententia cum Anselmi
p: legem no suppeditari vim p: qua nra ani
mi immittunt vt boni fiant, per hoc em
q: fas quid sit faciendum non n: potes fieri vt
lex precepti Diligi proximu sunt mosmetipos
Atque id docet quidem sed no simul addit
vim vt faciatur Itaq; n: andung lege im
possibilia precepti: agnoscamus imbecillitate nra
agnoscamus potu q: seors affecti sumus atq; lex inbit
Ita lex inbit non coercet, Summa hinc textus
Non est bonu opus quod docente lege libere
arbitriu suis verb: molitur, Inno ille liberi
arbitriu conatq; est vere potu & de hac sum
plura infra Nunc vero absq; lege

Summa hinc textus & status disputationis }
Iustitia est per fas in Christo, quod sic intel
lege primu quo ad principiu iustificationis
Sunt n: hoc initia iustificationis si animus ag

nosens potum suum arripit pmissio de Christo
et confidat sibi ignosci noxam et placari deum p
Christum, Hoc talis nam recipitur in gratia Sicut
Romana: 4: dicitur Cuius in eum q iustifi-
cat impium reputatur fides ad iustitiam, De-
inde ille receptus in gratia donatur Spiritu
vivificante p quem lex fit Rho: s: Delicta
dei ignota est in cordib: nostris p Spiritu Sanctu
qui datus est nobis, Iam vero quia et opera
que a iustificato sunt polluta sunt carne, no
salvatur propter opera Sed tunc fide qua pro-
missio de Christo credit Ad hoc opera etiam in-
torum qualiacumque no reputantur p iustitia
Sed tunc fides operantur Sicut in Galate
dicit Paulus Quia in carne vno in fide filij
dei vno et quamq in carne vinam hoc
operare iuxta necessitatem communis vite
tamen illa opera no sunt vita vera Sed
fides est vita vera qua in me Christus
vivit, Sola itaq fides salvat nullum o-
perum neq bonorum neq malorum respectu
In petram edificat qui fide in Christu
edificat, In arenam edificat q Spiritu in
opera collocat, Atq hoc q art, iustitia dei

Episto-
lus

et iustitia
nostros
Id est
nullum
iustitia
nostra
fructus
lex
Genes
fructus
venerit
da for
bus
Hic
tas
cetera
Hic
venerit
venerit
operantur
edi et
Qui
non sufficit
tota iustitia

1. iustitia qua nos deus accipiat & reputat
iustus est fides qua credimus Christo

Atque lege iustitia dei manifestata
Id est dei iustitia cuiusmodi est qua imputat
nullorum operum respectu, ita quod deus solus ius
reputat transfundens in nos spiritum suum sine
nostra actione qui spiritus na rapit iusti
fiatos ut bonis esse libeat etiam si nulla est
lex

Cum complatur testis legis ac prophetae:

Genesis 12: In semine tuo benedicentur omnes
gentes cognationis tuae. Hieremias 31: Ecce dies
venient et feriam domum Israel et domum Iuda
foedus novum, dabo legem meam in visceribus
eorum. Ieremias Albarum 2: Iustus ex fide vivit
Hic qui vult meditari omnes typos et signifi-
cas veterum Testamenti quibus Christus signifi-

catur $\{$ Quam proposuit deus reconditorum

Hic vero cum prophetarum: Sic enim quae leguntur
mentios fert, alludit ad typum prophetarum
veteris testamenti, dicebatur enim: prophetarum
operumque omnia structura descripta est. Ex
odi 25: ^{Verba velata by prophetarum} prophetarum <sup>Quid propin-
atorum</sup> ἰδίαςηριον .i. pro
phetarum

Qui rationes condite hanc observaverint facile intelliget

Non sufficit una
bona intentio

quod propinatorio significatur Condita in hoc
Ad quod est arca ut esset cetera domini sedes ubi adorand
arca ^{eo} tur & unde responderet, Adeo certe a se posite
data

signis cognosci vult deo ut mediator humane
imbecillitati, & evidenter signorum fidei constabi-

lit, Est autem Arca ecclesie typus in arca po-
sita tabula testamenti significant ecclesiam esse que
verbo fidei consignata sit, et verbum dei evidens
esse signum ecclesie vexillum ecclesie, Teguntur Arca oper-

Quod o nulo quod operculo propinatorium vocant porro
Operculo hoc significatur humanitas Christi que
Operculo ist quo propinatus & reconciliatus deo Super
propinatorium sunt duo Cherubim. i. duo alas i

Etiam sicut magister hoc est duo testamenta excedentia
coherere alas quasi assidue volent, quo significata est
duo testa diminitas assidua doctrine divine predicatio in
mentis ecclesia, Spatium inter duo Cherubim dicebatur
oraculum quod ex hoc spatio audiebatur vox dei

Christi & ubi sedebat deus quo significata est diminitas
operculo que in humanitate ^{assidue} sedebat Christum sicut in sede:

3 regum Summa est cetera Christi datus esse per patris

nos, Sub Est itaque propinatorium ^{figura} typus propinatoris Christi
vincta, qui est cetera pignus & signum reconciliati dei
vincta pignus nos

Ezrae 4:

Ad ostentationem nostram

Oratio in honore dei sit in cunctis peccata. i. per hoc
quod deus condonat delicta nostra committentes et

glorificatur qd ipse sit iustificator, porro que delicta
 ra rondonat, preterita an non & sequenda? ^{Egerbely} ^{Quarung} ^{Quarung}
 Non agi hoc a Paulo que delicta dimittam hora in
 ipse sed preteriti delicti rondonatione declarari ^{genuent}
 deum esse iustificanti, Inu paulo de iustificatione huius ^{ptor mi} ^{serbor ei}
 loquimur non considerans utrum huius iustificatione sunt p^r

mi raturu q: sic dicit Hartung peccate nam cu an
 s deo iustificatur gra iustificati este: et remissio p^rtoru
 apud non que perpetrastis commendat iusticia dei, Inu
 ratur vocabuli preterito in respicit vocabulu in hoc
 die p^rti temporu Compas n in se tempora non du
 not rutilati Euangely & rutilati q: d: Hartung per
 con raste ignorantes iusticie dei quatinus bnd opati
 ari snt Nunc aut in p^rdicatone iusticia dei iustifica
 ratur ti este & porro non peccate nemp eidentis

Vbi est ergo gloriatio? exclusa (q^d ^{haz me gloria} ^{in de dicit} ^{ut in iustis}
 Gloriatioe excludi ait apostoly lege fidei non
 operu lege quo docz qd si sola fide iustificamur ^{Tropus}
 & nullo operu n^roru merito Consequ qd in ^{paulus}
 snt sit in verbis: n^ris aut in operib: humanis
 atq adeo nihil de quo gloriari licet hoc qd qd
 meriti v^re deo obxi queat Conseq unu no
 ee in vlla opa ponenda spem & fiducia iusti
 cia hincm^ro vero fiducia in opa tollit fides
 in Christo qua creditur ipse iustificator ratur

& nos impios & iniustos $\bar{e}$, porro *supbia* pharisaeorum
adeoque op^m fidem^m passim damnat scripura ut Egar
28: pedibus calcabitur corona superbia Ephraim
& erit flos meretricens gloria exultationis eius

per legem op^m

Lex op^m significat legem op^m addante, lex fidei
abusu vocabuli iustificatio est per fidem ipsa fidei
signat perinde atq; infra ca: 7: & 8: palam legis vo-
cabulo abutitur cum legem membrorum contempserint
vorat, legem spiritus vni ipm spiritum iustificavit, atq;
ex hoc textu pete evidens Argumentum contra eos q; tribu-
unt op^m: meriti rōem, Si n: exclusa est gloria p^m fidei
consequit nos nihil mereri op^m

An Indorum deo tm
Si ex lege iustitia esset soli Iudei iustificarentur, iam &
gentes iustificarentur

Legem igitur veram facit p^m fidei

Obiectio si sola fides iustificet, & opera nihil reputat:
Lex ergo frustra posita est, Iam sunt aut d^m in
est tolli Evangelio Nō veni solvere legem sed implere & Hinc:
Legem
Legem sta
Ex hinc est
Legem im
pleri
et feram in Iuda & Israel partem nom, scriba legem
in v^m in v^m: eom Ita hic paulus ait, legem non tol-
li sed impleri fide in hanc sumā impie est sine Christo
legem fieri nostris viris ut infra ca: 9: Israel sectan-
do legem in fide in legem iustitiae nō pervenit. Item
x Ignorantes iustitiam dei & suā querentes statum iustitiae
dei nō fuerunt subiecti, Qui vero credit Christi dantur ei p^m
petus, is q; se agnoscat p^m & Christum iustificatori p^m hanc
fidei impetrat ut petus sibi impetret atq; ita a lege liber

est, quamvis vera prior sit, vera legis eius in liber est
quod fides liberari Christo

faciendo non implens legi sed obediendo

Jam & receptis in gratia omnipotens spiritus quo capimus ad fa-

cienda legem ex aere, Est ergo Christumque assidue *Quod
bona
mensura*

genitus postulante & Christum fide non imputari. potius & ad
invari atque immutari cor ita ut fiat lex, atque hoc non
passus (quod non quod sublata lege: sed sublata legio Tyra
inde, quod et liberi sumus ab iniuncta & male dicitur lege
& spiritus donati sumus quo lex est in corda carnis nostrae
ita: que antea fuerat in scriptis in tabulis lapideis

Vetus testamentum est testamentum legis, Novum testam-
entum est testam: gratiae & remissionis peccatorum

Et ceremonialis & moralis lex abrogata sit: in his legi-
bus est abrogata, ita quod lex non habeat in eis condem-
nandi credentes in Christum

Non audiendi scholastici qui non legem a veteri differunt
dicit quia factior sit quo ad ceremonialis Exdusa &
gloriatio una non per legem operi sed per legem fidei

Haec reputatio ea est que iustis reputis est quod iusti
operum vult qui fuerit opus legis vult in eis

Extrema iustitia cum quod facit, operatio ex immundo corde

Quod bona non sit

In CAPVT QVARTVM

*Quod: ex 3° est
dati iustitia non
sunt facti ad
iustificationem*

Quod non est hanc
Propo qua status Disputationis in hoc capitulo generat
explorata & capite 3: Iustitiam esse fidem quod propositionem

*Abrenūciat deo & iustitiam & iudicium nostris non
reducitur qui: 10: ita quod non potest semper opus in
refugio*